

ضرورت روان شناسی کودک و نوجوان

حسین محمودی محمد آبادی^۱

^۱ دانشگاه فرهنگیان ، محمد آباد hosein.m17.1381@gmail.com

چکیده

شناختن کودک در حین رشد می تواند یکی از بهترین کارهای والدین باشد. همانطور که کودک شما رشد می کند، و مراحل رشد تدریجی، از بدو تولد تا بزرگسالی را طی می کند. عوامل محیطی، ژنتیکی و فرهنگی می توانند روی رشد کودک و سرعت پیشرفت آنها از یک مرحله به مرحله دیگر تأثیر بگذارند. برای کودکان دشوار است که بتوانند آنچه را که طی می کنند توضیح دهند، چه برسد به تجزیه و تحلیل احساسات. آنجاست که روانشناس کودک می تواند به شما اطلاعات بسیار مهم و ارزشمندی بدهد. روانشناسی کودک مطالعه رشد ناخودآگاه و آگاهانه دوران کودکی است. روانشناسان کودک نحوه تعامل کودک با والدین، خود و جهان را درک می کنند تا رشد ذهنی او را درک کنند.

واژه‌های کلیدی

روانشناسی کودک ، تربیت کودک ، رشد کودک

مقدمه :

یکی از مهم ترین فاکتورهایی که هر والدینی باید آن را رعایت کنند ، این است که کودک شناسی خوبی داشته باشند . البته با بزرگ کردن فرزند می توان به ابعاد مختلف شخصیتی او پی برد . باید یاد بگیریم که نگاه کودک به دنیای اطراف خود چیست و چگونه مهارت های جدید را به او بیاموزیم ، با احساسات او آشنا شویم و تغییراتی که ممکن است در طول زندگی داشته باشد را مشاهده کنیم که همگی زیر شاخه روانشناسی کودک هستند . روانشناسی کودک چیست و چه کاربردی دارد؟ کودکی دورانی است که نقشی تعیین کننده در زندگی فرد و آینده او بر جای می گذارد. برای اینکه کودک بتواند مراحل رشدی را با موفقیت و شادی سپری کند لازم است از برنامه و تربیت هدفمندی برخوردار باشد. در واقع شخصیت فرد مانند بنایی ست که پایه های آن در کودکی شکل می گیرد به همین دلیل روانشناسی کودک از اهمیت بالایی برخوردار است. روانشناسی کودک، این امکان را برای والدین فراهم می کند تا نیازهای کودک خود را بشناسند، متناسب با سطح توانایی های شناختی کودک با او تعامل داشته باشند و به طور کلی بهترین شیوه فرزند پروری را به کار گیرند. به منظور تربیت بهتر کودک و کمک به رشد و بالندگی او در آینده راهنمایی های مشاوره روانشناسی کودک بسیار راهگشا و حیاتی است. همزمان با بزرگ شدن کودک او در مرحله های پیشرفت کردن قرار می گیرد . محیط ، ژنتیک ، عناصر فرهنگی می تواند روی شخصیت کودک تا حد زیادی تاثیرگذار باشد و البته که سخت است مسیر پیش رو را برای کودکان توضیح دهیم و احساسات آن ها را آنالیز کنیم . دقیقا همینجاست که روانشناسی کودک به کمک شما می آید و اطلاعات ارزشمندی را در اختیار تان قرار می دهد .

ضرورت پژوهش :

انسان از همان اوان زندگی خود قابلیت پرورش جسمی و روحی به صورت توأمان را دارد و همین دوره بهترین زمان برای پرورش شخصیت یک فرد با توجه به استعدادها و توانایی او می باشد . تفاوت انسان با سایر جانداران در ویژگی پرورش دادن روح و روان برای شکل دادن به شخصیت می باشد. مرحله ای که انسان در حال رشد در جنبه ها و ابعاد متفاوت زندگی می باشد از هنگام تولد تا سنین ۱۸ سالگی می باشد. فرآیند رشد انسان از جنبه جسمانی نسبت به سایر موجودات متفاوت می باشد. به عنوان مثال نوزاد وقتی به دنیا می آید نیاز به مراقبت صد درصد والدین خود دارد به طوری که قادر به انجام کاری به تنهایی نیست در صورتی که در حیوانات، این موضوع متفاوت می باشد. مثلا گوسفند بعد از به دنیا آمدن می تواند روی پای خود بایستد و نیاز چندانی به دیگران ندارد. بعد از اینکه نوزاد از لحاظ جسمی به بلوغ رسید نیاز به مراقبت در جامعه دارد. برای اینکه کودک آمادگی لازم را داشته باشد نیاز به آموزش دارد. قبل از همه والدین باید در امر روانشناسی کودک و نوجوان مطالعه داشته و آموزش های ضروری را برای تربیت و پرورش فرزندشان بگذرانند. هرکس دوست دارد که رشد سالم را در کودک خود مشاهده کند اما گاهی اوقات نمی توان طبیعی بودن و یا غیر طبیعی بودن رفتار کودک را متوجه شد و روانشناسان کودک به ما کمک می کنند تا این تفاوت را بفهمیم . فهم الگو های رفتاری طبیعی و غیر طبیعی کودک به والدین کمک می کند تا ارتباط برقرار کردن بهتر، یاد دادن بهتر مسائل برای مدیریت احساسات آن ها را بفهمند و به پیشرفت بیشتر کودک خود در مراحل مختلف زندگی کمک کنند . روانشناسان همچنین ریشه رفتارهای غیر طبیعی کودک را نیز پیدا می کنند و به آن ها کمک می کنند که با این مشکلات مبارزه کنند . آن ها همچنین به پیشگیری ، ارزیابی و تشخیص مشکلاتی مثل اوتیسم می پردازند .

تاریخچه روانشناسی کودک :

سابقه روانشناسی بالینی کودک حداقل به سال ۱۸۹۶ برمی گردد وقتی ویتمر با راه اندازی اولین درمانگاه روانشناسی، حرفه روانشناسی بالینی را پدید آورد. در این درمانگاه کودکانی درمان می شدند که مشکلات یادگیری داشتند یا در کلاس ایجاد مزاحمت و اخلال می کردند.

سابقه مطالعه علمی آسیب شناسی دوران کودکی احتمالاً به اوایل دهه ۱۹۰۰ برمی گردد. مدت مدیدی بود که فرقی بین نیازها و توانایی های کودکان و بزرگسالان گذاشته نمی شد. کودکان، بزرگسالان کوچولو در نظر گرفته می شدند. ولی در اواخر قرن نوزدهم و اوایل

قرن بیستم، وقوع برخی تحولات باعث شد توجه بیشتری به کودکان بشود. این تحولات عبارت بودند از شناسایی و مراقبت از عقب‌ماندگی ذهنی، هوش‌آزمایی، پیدایش روان‌کاوی و رفتارگرایی، جنبش مطالعه کودکان و تأسیس درمانگاه‌های راهنمایی کودکان. طبقه‌بندی اختلالات دوران کودکی هم خصوصاً در ۳۰ سال گذشته خیلی تغییر کرده است. در اولین ویراست و دومین ویراست راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی، مشکلات دوران کودکی شکل نزولی اختلالات دوران بزرگسالی در نظر گرفته می‌شود. ولی در ویراست سوم راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی و نسخه‌ی فعلی آن یعنی ویراست چهارم این راهنما، طبقه‌های تشخیصی ویژه‌ی کودکان را می‌بینیم. در حال حاضر ۴۳ تشخیص اختصاصی مخصوص کودکان در ده گروه وجود دارند. (انجمن روانشناسی آمریکا، ۱۹۹۴). روندهای مورد اشاره منجر به پیدایش رشته‌ای شدند که امروزه روانشناسی بالینی کودک نامیده می‌شوند. این رشته اصولاً معطوف به سنجش، درمان و پیشگیری است.

اکثر کودکان در جریان بزرگ شدن مشکلات هیجانی و رفتاری خاصی پیدا می‌کنند که معلول فشارهای رشد و انطباق با انتظارات خانواده و اجتماع است. وظیفه‌ی اصلی والدین این است که به فرزندان خود کمک کنند رویدادهای عادی رشد (مثلاً آموزش آداب توالیت رفتن، ترس‌ها، آشنایی با میل جنسی، «نه» شنیدن، و کنار آمدن با خواهر و برادرها و همسالان) را پشت سر بگذارند و بر رشد فرزندانشان بیفزایند. کودکان و والدین همچنین باید با وقایع و جنبه‌های منفی زندگی (مثل فقر یا بیکاری) پدر و مادر کنار بیایند. اما علی‌رغم فشارهایی که برای کنار آمدن با این جنبه‌ها و رویدادها به کودک وارد می‌آید جای امیدواری است که مطالعات همه‌گیرشناسی نشان می‌دهند در هر سال رشد، حدوداً فقط ۲۰ درصد کودکان، مشکل رفتاری و هیجانی شدیدی دارند که در زندگی روزمره‌ی آنان اختلال ایجاد می‌کند. روانشناس بالینی کودک نه تنها می‌خواهد این گروه از کودکان را که مشکلات روانی جدی دارند، بسنجد بلکه می‌خواهد به ۸۰ درصد دیگر و والدین آن‌ها کمک کند فشارهای رشد و بهنجار بزرگ شدن را تحمل کنند.

کودکان از جهت رشد و نمو سریع، جمعیت منحصر به فردی هستند. قبلاً اهمیت تغییرات رشدی، به دیدگاه نظری ما بستگی داشت. به عنوان مثال، نظریه‌ی روانکاوی بر مستقل شدن و رشد روانی جنسی تأکید می‌کند، در حالی که نظریه‌ی یادگیری اجتماعی، بر خودگردانی و خوداثربخاری. ولی درماندن نظریه‌ها از تبیین کامل رشد در سنین مختلف و در حوزه‌های مختلف، منجر به پذیرش دیدگاه تبادلی یا بوم شناختی شد. دیدگاهی که عوامل درون کودک، خانواده و اجتماع را که تأثیرات مستقیم و غیرمستقیمی بر کودک دارند در نظر می‌گیرد. در این دیدگاه، پیشرفت‌های رشدی کودک در یک حوزه (برای مثال در حوزه‌ی اجتماعی، شناختی، حرکتی، زبانی و ...) با پیشرفت‌های حوزه‌های دیگر رابطه دارد. وانگهی قابلیت داشتن یا مشکل داشتن در هر یک از حوزه‌های اصلی رشد، بر رشد کودک در آینده تأثیر می‌گذارد.

بنابراین تغییر رشدی (مثبت و منفی)، محصول دیالوگ تبادلی کودک با ترکیب زیست‌شناختی / ژنتیکی، محیط فیزیکی و اجتماعی و فرهنگی او است. ماش و تر달 (۱۹۹۷) می‌گویند روانشناس بالینی کودک باید «فراز و نشیب این دیالوگ رشدی را بداند چون نقش مهمی در مفهوم‌بندی، اندازه‌گیری، طبقه‌بندی، تشخیص، تغییر و ارزیابی دارد» رفتارهایی که در یک مقطع سنی عادی هستند می‌توانند در مقاطع سنی دیگر یک مشکل جدی باشند. بسیاری از مشکلات دوران کودکی در جریان رشد، دچار تغییرات کیفی و کمی می‌شود. تأثیر استرس‌های زندگی نیز به فراخور مرحله‌ی رشدی کودک، تغییر می‌کند. خصوصیات والدین و حمایت اجتماعی موجود برای خانواده هم تغییر می‌کند.

روانشناس بالینی کودک با دانستن هنجارهای رشد می‌تواند بفهمد در هر مرحله، کدام رفتارها بیش از حد یا کمتر از حد هستند. انتخاب فنون مداخلاتی مناسب نیز به آشنایی با رشد بهنجار بستگی دارد. برای مثال، درمان کودک مدرسه‌رو، عمدتاً بر مهارت‌های شناختی و زبانی متمرکز است و درمان کودک پیش‌دبستانی بیشتر بر تکالیف عینی و وضعیتی و بازی‌هایی که از لحاظ رشدی مناسب حال او هستند. در عین حال روانشناس بالینی برای طراحی درمان مشکلاتی مثل کمبود مهارت‌های اجتماعی باید با توالی مهارت آموزی آشنا باشد.

موضوعات روانشناسی کودک

۱. رشد کودک

روانشناسی کودک زیر شاخه ای از روانشناسی رشد می باشد. در این روانشناسی رشد کودک از جنبه های مختلف مورد ارزیابی قرار می گیرد. در روانشناسی کودک هدف بررسی ابعاد مختلف رشد از جمله رشد جسمی، رشد زبانی، رشد عاطفی، رشد شناختی، رشد اجتماعی، رشد شخصیتی می باشد. در صورتی که در پرورش کودک به تمام ابعاد رشدی توجه شود، والدین و افرادی که با کودک در ارتباط می باشند بهتر می توانند کودک را درک کنند و رفتار صحیحی با او خواهند داشت. هدف روانشناسی کودک تکامل شخصیت متعالی او می باشد.

۲. رفع نیاز کودک

نیازهای انسان در هر سنی متفاوت می باشد. در دوران نوزادی نیازهای جسمانی باید تامین شود و در دوران نوجوانی نیازهای فردی و اجتماعی باید رفع شود.

۳. تربیت صحیح کودک

از آنجائیکه انسان موجود پیچیده ای می باشد شناخت روح و روان او مشکل می باشد. به همین جهت در روانشناسی کودک به پرورش روحی و شخصیتی انسان از اوان دوران زندگی در سنین مختلف می پردازد. برای پرورش جنبه روحی فرد نیاز به شناخت درباره جنبه های شخصیتی انسان می باشد. والدین باید بدانند چطور با فرزندشان ارتباط برقرار کرده و تعامل داشته باشند و این نیازمند مطالعه درباره روانشناسی کودک می باشد.

۴. آمادگی در مشکلات روانی کودک

برخی شرایط برای کودکان مانند شرایط خانوادگی، ژنتیک برای کودکان مشکلات روانی و رفتاری ایجاد می کند. روانشناسی کودک به بررسی این مشکلات در کودکان و نحوه برخورد والدین و اطرافیان می پردازد. رفتار صحیح افراد در مشکلات کودکان بسیار موثر و مهم می باشد. این مشکلات شامل اختلالات یادگیری، اوتیسم، اختلالات توجه، اختلالات دفعی می باشد.

روانشناسی نوجوان

یکی از چالش برانگیزترین دوران زندگی انسان دوران نوجوانی است. بعد از پشت سر گذاشتن دوران کودکی فرد پا به نوجوانی می گذارد. این دوره از سن ۱۳ تا ۱۶ سالگی می باشد. نوجوان از لحاظ جسمی به بلوغ تقریبی رسیده است و برای کارهای حیاتی خود مانند خوردن و خوابیدن مستقل می باشد و به کمک دیگران نیازی ندارد. اما در ابعاد دیگر مانند رشد اجتماعی و عاطفی نیاز به توجه و کمک والدین و اطرافیان خود دارد. در این سن نوجوان وقتی وارد جامعه می شود بیشتر تمایل به ارتباط با همسالان خود دارد و کمتر با والدین خود در ارتباط می باشد. تاثیر پذیری نوجوان از هم جنس خود یا جنس مخالف بیشتر از والدین می باشد. در این دوران سعی کنید رفتار توام با شناخت با نوجوان خود داشته باشید و در امور آنها دخالت مستقیم نداشته باشید. نوجوان در این سن بسیار حساس و آسیب پذیر می باشد به همین دلیل مطالعه روانشناسی نوجوان ضرورت دارد.

موضوعات روانشناسی نوجوان

در این شاخه از روانشناسی به مطالعه درباره رفتار فرد و بررسی مشکلات روانی و فردی، اجتماعی در دوران نوجوانی می پردازد. چالش های نوجوان شامل فکر کردن به خود، داشتن هویت و شخصیتی با ثبات و داشتن استقلال فکری و رفتاری می باشد.

۱. رشد جسمانی

در این سن رشد جسمی نوجوان ادامه پیدا کرده و تغییراتی در چهره (فک، صورت، بینی، گونه) ایجاد می شود. تغییر در صدای نوجوان برای سایرین محسوس می باشد. میزان رشد فرد در این دوره به علل مختلف از جمله ژنتیک، شرایط خانوادگی، کیفیت تغذیه بستگی داشته و در برخی از افراد این رشد سریع بوده و در برخی دیگر دارای روند کندی می باشد.

۲. رشد جنسی

در اثر رشد و فعالیت هورمون های واسطه ای غده هیپوفیز در بدن بر عملکرد غدد فوق کلیوی تاثیر گذاشته و باعث رشد قد و به وجود آمدن جوش مخصوصا در صورت می شود. این فرآیند بیشتر در دوره نوجوانی دیده می شود. زمان به بلوغ رسیدن جنسی معمولا در دوره نوجوانی است و زمان آن با توجه به علل نژادی و ژنتیکی در هر فرد متفاوت می باشد.

۳. رشد شناختی

رشد شناختی شامل مراحل ماندن نحوه تفکر، استدلال، درک فرد می باشد. در دوره نوجوانی فرد درباره امور زندگی دارای نوعی از تفکر به نام تفکر انتزاعی می باشد. تفکر انتزاعی به فرد این امکان را می دهد تا به امور از جنبه فلسفی، سیاسی، اخلاقی و مذهبی بیندیشد. نوجوان در مورد امور ایده آلیسم می باشد و از شرایط فعلی رضایت نداشته و تمایل دارد همه چیز را در آینده بهتر ببیند. نوجوان در این دوره شخصیت قهرمان محور را دوست دارد و به دنبال ماجراجویی در زندگی می باشد. در این دوره باید والدین و اطرافیان بر تقویت روحیه اعتماد به نفس نوجوان تلاش کنند و با کمک به او درک و شناخت داشته باشند.

چه موضوعاتی در روانشناسی کودک مورد توجه قرار میگیرد؟

روانشناسی کودک به مطالعه ابعاد مختلف رشدی در کودک، بررسی نیازهای کودک در هر مرحله رشدی، سبکهای فرزند پروری و پیشگیری و درمان مشکلات روحی یا رفتاری در کودکان می پردازد که در ادامه به طور خلاصه توضیح می دهیم.

۱- مطالعه ابعاد مختلف رشدی در کودک

مبحث رشد، ابعاد مختلف جسمی، عاطفی، روانی، شخصیتی، توانایی های شناختی، اخلاقی و... را مورد بررسی قرار می دهد. روانشناسی کودک با بررسی و مطالعه همه جانبه رشد در حوزه های مختلف، شرایطی را فراهم می کند تا شما بتوانید متناسب با سطح رشدی کودک خود با او ارتباط برقرار کنید و آموزش های لازم را متناسب با سن او اعمال کنید.

۲- بررسی نیازهای کودک در هر مرحله رشدی

کودک در هر مرحله رشدی نیازهایی دارد که متناسب با سن او برخی از نیازها در اولویت قرار می گیرند. توجه به این نیازها باعث می شود که کودکان مطابق هنجارها، رشد یابد و نیازهای روحی و جسمی اش به شیوه ای مناسب رفع شوند.

۳- مطالعه در مورد سبک فرزند پروری

سبک فرزند پروری از موضوعات اساسی در روانشناسی کودک است. آگاهی و دانش والدین در مورد شیوه های فرزند پروری مناسب، فرصتی استثنایی برای کودک فراهم می آورد تا در آینده فردی سازگار و بدون اختلالات روانی باشد. در واقع در بهزیستی روانی فرد تاثیر چشمگیری دارد. همچنین در هر خانواده ممکن است تعداد فرزندان متغیر باشد که خوب آشنایی با سبک های فرزند پروری می تواند شرایطی را فراهم کند تا همه فرزندان در یک شرایط برای رشد و پیشرفت قرار بگیرند. برای شناخت بیشتر درباره بهترین تعداد فرزند کلیک کنید.

۴- پیشگیری و درمان مشکلات روحی یا رفتاری

یکی دیگر از حوزه هایی که در روانشناسی کودک مورد توجه قرار می گیرد، مشکلات روحی و رفتاری در کودکان است. با توجه به اینکه کودکان درک صحیحی از هیجانات خود ندارند و از طرفی در ابراز هیجانات خود نیز مشکل دارند، بروز مشکلات رفتاری در آن ها بسیار شایع است. در صورتی که برای درمان آن اقدام نشود ممکن است به اختلالات روانی تبدیل شوند که پیامدهای منفی آن زندگی کودک را به کلی تحت تاثیرات منفی خود قرار می دهد. لازم است که با مطالعه مقاله ویژگی های کودک سالم شناخت بهتری نسبت به سلامتی کودک خود داشته باشید تا در صورت لزوم به یک روانشناس مراجعه نمایید.

معرفی اختلالات بالینی در کودکان :

۱. بیش فعالی در کودکان :

از ۷ تا ۸ درصد کودکان مدارس ابتدایی به اختلال کم توجهی بیش فعالی دچار هستند. در تشخیص بیش فعالی به عنوان نشانه های اصلی آن می توان به موقعیت هایی که کودک به توجه مستمر نیاز دارد، اشاره کرد. از سایر خصوصیات می توان به میدان توجه کوتاه و حواس پرتی اشاره کرد. در مدرسه این نوع کودکان قادر به انجام عکس العمل ها نبوده و نیازمند توجه بیشتری از سوی معلمین هستند. آن ها در خانه اغلب از خواسته های والدین پیروی نمی کنند و ممکن است برای تکمیل تکالیف نسبتا ساده لازم شود والدین چند بار به آن ها گوشزد کنند. این کودکان دچار بی ثباتی هیجانی بوده و تحریک پذیر هستند. خصوصیتی که بیش از همه در این اختلال ذکر می شود به ترتیب شیوع عبارت اند از: بیش فعالی، کم توجهی که با نشانه هایی از قبیل میدان توجهی کوتاه، حواس پرتی، در جا ماندگی، ناتوانی برای تمام کردن تکلیف، تمرکز ضعیف می باشد. و همچنین تکانش گری که نشانه هایی از قبیل اقدام قبل از اندیشیدن، تغییرات ناگهانی فعالیت، ضعف سازماندهی و از جا پریدن در کلاس می باشد.

۲. اختلال یادگیری اختصاصی کودکان:

به عنوان یک اختلال عصبی رشدی می باشد و مشخصه آن مشکلات پایدار در زمینه یادگیری مهارت های تحصیلی مربوط به خواندن، بیان نوشتاری و ریاضیات است که در اوایل کودکی شروع می شود و با توانایی هوشی کلی کودک هم خوانی ندارد. روش های درمانی و آموزشی نظیر روش های چند حسی که کودک از حواس مختلف یادگیری استفاده می کند تا یادگیری بیشتر و با کیفیت بهتری انجام گیرد، روش آموزش شناختی برای درمان اختلال یادگیری کودکان که توجه به تغییر افکار پنهانی و رفتار آشکار است و روش های دیگر که زیر نظر بهترین دکتر روانشناس کودک تهران در کلینیک روانشناسی کودک انجام می شود.

۳. اختلال زبان:

شامل مشکلاتی در فراگیری و کاربرد زبان در وجوه مختلف از جمله زبان شفاهی و مکتوب می باشد در کودکانی که نقص زبان بیانی دارند ممکن است هنگام بازگویی یک داستان با ابهام صحبت کنند و در این کودکان زبان علامتی یا کلامی بسیار کمتر از حدی است که با توجه به ظرفیت هوش غیر کلامی کودک انتظار می رود. در موارد شدید این اختلال تا سن ۱۸ ماهگی قابل شناسایی می شود. یعنی زمانی که کودک قادر نیست به طور خود به خود کلمات منفرد یا اصوات را به کار برد یا تکرار کند. حتی واژه هایی ساده ای نظیر مامان و بابا در ذخیره واژگان فعال کودک دیده نمی شود و کودک برای نشان دادن خواسته هایش از ایما و اشاره استفاده می کند. بعد از زبان باز کردن کودک نواقص آشکار می شود. تلفظ نا پخته است و اشتباهات متعدد تلفظی را می توان در این کودکان دید. تا سن ۴ سالگی اکثر کودکان مبتلا به اختلال زبان بیانی می توانند عبارت های کوتاه بسازند ولی با یادگیری لغات جدید واژه های قبلی را فراموش می کنند و نسبت به کودکان دیگر کند تر زبان باز می کنند.

۴. لکنت زبان:

لکنت زبان معمولا بین ۱۸ ماهگی و ۹ سالگی بروز می کند. برخی از افراد دچار لکنت مشکلات زبان و تکلمی دیگر نظیر اختلال آوایی و اختلال زبان بیانی نیز دارند لکنت زبان به طور ناگهانی شروع نمی شود و نوعا طی یک دوره چند هفته یا چند ماهه با تکرار اصوات، کل کلمات اول عبارات یا کلمات طولانی بروز می کند. با پیشرفت این اختلال تکرار ها بیشتر و بیشتر می شود و سرانجام فرد در اکثر کلمات یا عبارات مهم دچار لکنت زبان پایدار می شود. مداخله زود رس اهمیت دارد زیرا در کودکانی که مداخله ی زود رس دریافت می کنند احتمال رفع کامل لکنت زبان ۷ برابر بیشتر است. در موارد شدید و برخی موارد درمان نشده، لکنت زبان الگوی ریشه داری پیدا می کند که در مراحل بعدی عمر اصلاح آن دشوار تر است و با ناراحتی اجتماعی و روانی قابل ملاحظه همراه است.

۵. شب ادراری:

شب ادراری شبانه در پسر ها حدود ۵۰ درصد شایع تر است ممکن است به صورت ارادی یا غیر ارادی باشد و برای گذاشتن تشخیص، سن تقویمی یا رشدی کودک باید حداقل ۵ سال باشد. کودک در هر سنی که باشد هرگز به علت شب ادراری نباید مسخره و شرم زده کرد این کار نه تنها به او کمکی نمی کند بلکه مشکلات جدی احساسی و روانی را ایجاد می کند. از دلایل شب ادراری می توان به موارد

پزشکی ، احساسی و عاطفی ، تکاملی و نوع خواب اشاره کرد و بر اساس آن به درمان پرداخت . مشاور کودک خوب راه حل هایی برای شب ادراری هایی که به علت مشکلات عاطفی ایجاد شده اند ارائه می دهد و به والدین در درمان شب ادراری کودکان کمک می کند .

معرفی درمان های روانشناسی کودکان :

تا این بخش به معرفی مشکلات رفتاری کودکان و اختلالات کودکان پرداختیم اما در این قسمت به معرفی انواع شیوه های درمانی موثر روانشناسی و مشاوره کودک می پردازیم به عبارتی می خواهیم بدانیم که روانشناس کودک و مشاور کودک چگونه می توانند در درمان کودکان با چه شیوه هایی موثر واقع شوند .

درمان فردی کودکان :

درمان فردی کودکان و نوجوانان عموماً با برقراری تفاهم از طریق آموزش روانی متناسب با سطح رشد در مورد علائم هدف و اختلالات مورد نظر آغاز می شود . هر چقدر که سن کودک پایین تر باشد مشارکت اعضای خانواده در درمان گسترده تر است . روان درمانی فردی با کودکان ممکن است همراه با دارو درمانی ، گروه درمانی و مشاوره خانواده باشد.

خانواده درمانی :

عملکرد خانواده به عنوان سیستمی می باشد که ساختار و سابقه مخصوص خود را دارد . شناخت این سیستم خانواده نشان می دهد که چرا یک دقیقه مداخله درمانی در یک دوره بحرانی منجر به تغییرات وسیعی می شود از آن جایی که والدین نقش اساسی را در تربیت فرزند خود دارند ، میزان درگیری آن ها در فرایند درمانی کودک زیاد است . در خانواده درمانی تمام اعضا یا برخی از آن ها ممکن است به صورت یک گروه خانوادگی تحت درمان قرار گیرند .

آموزش گروهی فرزند پروری :

بعد از تولد کودک هر پدر و مادری در تربیت فرزند خود و آینده او نقش بزرگی ایفا می کنند و نا گفته نماند که بنیان خانواده نیازمند تغییرات اساسی می باشد در آموزش گروهی فرزند پروری والدین با یادگیری راهکار های تربیتی کودک با کمک روانشناسان کودک می توانند به بهترین شکل در مسیر رشد فرزند خود گام بردارند و آگاهی و دانش کافی در این زمینه را به دست بیاورند .

بازی درمانی:

کودکان قادر به بیان هیجانات و احساسات خود نیستند . سرکوب و عدم مهارت در بیان احساسات به ویژه به صورت منفی بهداشت روانی کودک را دچار مشکل خواهد کرد . بازی ابرازی است که کودک به کمک آن می تواند خود را بیان کند. بازی درمانی روشی است که برای مقابله با استرس های هیجانی و همچنین کودکانی که دچار آشفتگی های ناشی از مشکلات خانوادگی هستند به کار می رود. روش بازی درمانی به کودکان اجازه می دهد که مسائلی را که نمی توانند در محیط روزانه شان مطرح کنند در قالب بازی ارائه دهند. متخصص روانشناس کودک در اتاق بازی کودک را هدایت می کند تا هیجانات منفی خود را بروز دهند و نا گفته نماند که او رفتار کودک را بدون قید و شرط می پذیرد .

نوروفیدبک :

در واقع نوعی بیوفیدبک است امواج مغزی در کودکان و بزرگسالان را نشان داده و خود تنظیمی را به آن ها آموزش می دهد و برای درمان بسیاری از اختلالاتی نظیر بیش فعالی، اختلالات یادگیری ، اختلالات اضطرابی و موثر واقع می شود که با مراجعه به قسمت خدمات مربوط به نوروفیدبک و بیوفیدبک می توانید با این شیوه درمانی آشنا شوید.

نتیجه گیری

روانشناسی کودک و نوجوان بیان میدارد که در دوران نوجوانی اصول اولیه باورها و اصول زندگی فرد بر اساس شالوده روایتی شکل گرفته در دوران کودکی، شروع به ایجاد شدت می کند. بر اساس روانشناسی کودک و نوجوان در دوران نوجوان سرعت یادگیری مستقیم بسیار بیشتر میشود و نوجوان بر اساس تغییرات شگرفی که در ساختار ذهنی او ایجاد میشود شروع به تکمیل کردن تربیت دوران کودکی میکند. در ادامه روانشناسی کودک و نوجوان، نوجوان باورها را میسازد، باورها در تمام جنبه های زندگی در این دوران شکل میگیرد. از نظر روانشناسی کودک و نوجوان، در دوران نوجوانی لوی پیشانی مغز که مسئول کنترل تکانه های رفتاری است شروع به رشد میکند و این بخش از مغز در واقع بخشی است که از همه قسمتهای مغز دیز تر تکامل می یابد. از این رو رفتارهای نوجوان در این دوره بسیار عجیب و غیر عادی می نماید. در روانشناسی کودک و نوجوان میخوانیم که مغز نوجوان در جستجوی شناخته روابط خود با دنیای اطراف است و به همین دلیل بسیاری از رفتارهای عجیب را برای تجاری جدید مورد استفاده قرار میدهد. در مغز نوجوان نوعی الگوریتم اتفافی در حال جریان است که الگوریتم نهایی تکانه های رفتاری را تعیین میکند. به همین دلیل رفتارهای نوجوانان در این سن بسیار بسیار غیر قابل پیشبینی است، ولی موهبت بزرگ روانشناسی کودک و نوجوان، در این سن همین الگوی رشد در لوب پیشانی است. بر این اساس روانشناسی نوجوان بسیار از روانشناسی کودک پیچیده تر است، علی رغم اینکه برخی الگوهای ثابت رفتاری در فرد وجود دارد که حاصل از تربیت دوران کودکی است و همین الگوها وسیله ای برای پایدار شدن الگوریتم رشد در نوجوان میشود که مشاوران را برای کمک به نوجوان یاری میکند و گذر از این دوره را آسان میکند

منابع و مآخذ :

- احمد نند، محمد علی، (۱۳۷۲)، روانشناسی بازی . چاپ اول . تدوین توسط عیسی ابراهیم زاده . مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه پیام نور، تهران.
- ماسن، پل هنری، (۱۳۵۰)، رشد روانی کودک . اول . با ترجمه حسین وهابزاده . کتابفروشی زوار، تهران.
- شارپ، اولین، (۱۳۶۳)، بازی تفکر کودک است . دوم (اول ۱۳۵۰)، با ترجمه قاسم قاضی و نعمت کدیور نشر آموزش، تهران.
- مرتضوی، شهرناز، (۱۳۶۸)، روانشناسی محیط تهران انتشارات دانشگاه شهید بهشتی، تهران.
- کامل نیا، حامد (۱۳۸۵)، دستور زبان طراحی محیطهای یادگیری، تهران، انتشارات سبحان نور، چاپ اول.
- بیابانگرد، اسماعیل، (۱۳۷۱)، بررسی ارزشهای مختلف بازی برای کودکان و نوجوانان
- رضازاده مقدم، س، و خدابخشی کولایی، آ، و حمیدی پور، ر، و ثناگو، ا. (۱۳۹۷). اثربخشی روانشناسی مثبت نگر بر امید و تاب آوری مادران دارای کودک کم توان ذهنی. روان پرستاری، ۶(۳)، ۳۱-۳۷.